

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет біології, географії і екології
Кафедра соціально-економічної географії**

Херсонський відділ українського географічного товариства

**Інститут географії Національної академії наук України
Українське географічне товариство
Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя
Щецинський університет (Польща)**

**МАТЕРІАЛИ
VIII ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
(З МІЖНАРОДНОЮ УЧАСТЮ)**

**«РЕГІОНАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ УКРАЇНИ:
ГЕОГРАФІЧНИЙ АНАЛІЗ
ТА ПОШУК ШЛЯХІВ ВИРІШЕННЯ»**

3-4 жовтня 2019 р.

**Херсон
Видавничий дім «Гельветика»
2019**

Затверджено відповідно до рішення
вченої ради Херсонського державного університету.
Протокол № 3 від 30.09.2019 р.

Редакційна колегія:

Барановський М. – доктор географічних наук, професор
Гукалова І. – доктор географічних наук, старший науковий співробітник;
Мальчикова Д. – доктор географічних наук, доцент;
Маруниак Є. – доктор географічних наук, старший науковий співробітник;
Пилипенко І. – доктор географічних наук, доцент (голова редакційної колегії);
Руденко Л. – доктор географічних наук, професор, академік НАН України;
Топчієв О. – доктор географічних наук, професор;
Чаплінський П. – доктор географічних наук, професор;
Нападовська Г. – відповідальний секретар.

Рецензенти:

З.В. Філончук – кандидат педагогічних наук, завідувач навчально-методичної лабораторії географії та економіки КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти»;
С.Г. Кіріяк – кандидат географічних наук, директор Херсонського гідрометеорологічного технікуму.

Регіональні проблеми України: географічний аналіз та пошук шляхів вирішення : матеріали VIII Всеукраїнської науково-практичної конференції (з міжнародною участю), м. Херсон, 3-4 жовтня 2019 р. / За заг. ред. І. Пилипенка, Д. Мальчикової. – Херсон : Видавничий дім «Гельветика», 2019. – 276 с.

ISBN 978-966-916-913-6

У збірнику представлено стислий виклад доповідей і повідомлень, поданих на VIII Всеукраїнську науково-практичну конференцію «Регіональні проблеми України: географічний аналіз та пошук шляхів вирішення» (з міжнародною участю), яка відбулась у Херсонському державному університеті 3-4 жовтня 2019 р.

Опубліковані результати суспільно-географічних, природничих, геоекологічних досліджень, які висвітлюють різноманіття України в контексті постановки проблем регіонального розвитку та пошуку шляхів їх вирішення. Викладені досліджені в галузі методики викладання природничих і географічних дисциплін. Для науковців, аспірантів, студентів, вчителів та всіх, хто цікавиться проблемами регіонального розвитку.

УДК 913(477)(063)

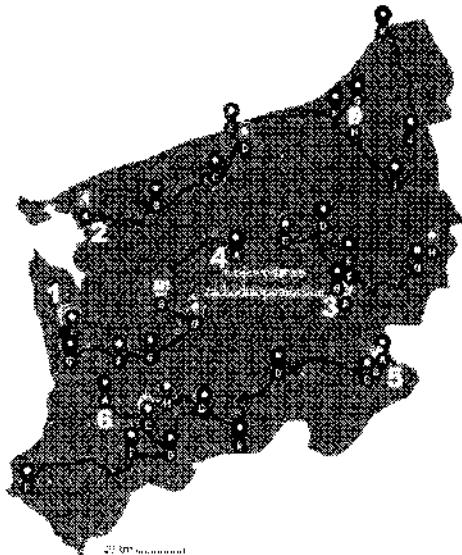
ISBN 978-966-916-913-6

© Факультет біології, географії і екології
Херсонського державного університету, 2019

ЗМІСТ

В. Osóch, O. Czapska The western pomerania concept of traditional product routes.....	10
І.А. Арсененко, І.А. Донець, О.З. Байтеряков, А.О. Курдельчук Проблеми та перспективи розвитку фестивального туризму в Україні	13
І.А. Арсененко, Л.М. Донченко, Г.О. Тарасова, В.О. Боровик Функціональні аспекти розвитку курорту «Бердянськ»	15
І.А. Арсененко, О.М. Левада, Ц.В. Кирієнко, В.М. Іванова Проблеми та перспективи розвитку етнографічного туризму в Запорізькому Приазов'ї	18
О.О. Афоніна Вплив процесів заміщення на трудові ресурси Чернігівської області	20
О.Б. Багмет Оцінювання антропогенної трансформації рельєфу	23
М.О. Барановський Трансформація ринку праці старопромислових регіонів (на прикладі Донецької області).....	26
О.А. Бездухов Застосування кластерного підходу до дослідження розподілення твердих побутових відходів (на прикладі Чернігівської області)	28
В.В. Безуглий, З.В. Бойко Сучасні демографічні трансформації в агломераціях Дніпропетровщини... ..	31
Н.В. Бєлоусова, М.П. Стецюк, Т.А. Левковська, А.С. Лугова Проблеми незаконної забудови міст України на прикладі міста Києва та шляхи їх вирішення	34
М.Д. Бикова, В.Г. Щабельська Виробничі території Києва: напрями і проблеми розвитку в трансформаційний період	36
Л.М. Богасьорова Вплив трансформаційних процесів сільськогосподарського виробництва на розвиток ОГН	39
В.С. Богасьорова Суспільно-географічний аналіз виробництва сільськогосподарської продукції різними формами господарювання	41
Ю.В. Бондар Гирлова область Дніпра в умовах антропогенної трансформації	43
С.Д. Бранн, О.Л. Дронова, Л.Г. Руденко Зміни життя і діяльності української географічної спільноти в результаті вторгнення військових формувань Росії в Україну.....	46

West Pomeranian routes of traditional products – spatial approach. The concept of West Pomeranian routes of traditional products was created based on data available on the website of the Ministry of Agriculture and Rural Development (<https://www.gov.pl>). Each route has been prepared in such a way that the sections between the products are as short as possible. It should be remembered that the market of traditional products is still developing, that's why all the proposed routes are open, i.e. they do not form loops, thanks to which they can be modified, lengthened and added, each of them is presented in Fig 1. The route suggestions below are intended to encourage consumers to explore new flavors, these are not routes that must be traveled in full, it can be any section. They are intended to inform about traditional food at points that are worth visiting along the route of your journey through the Western Pomeranian Voivodship. It should be noted that the concept covers all 53 traditional products in the region, but not all of them can be bought at the moment. There are those that can be tasted only occasionally during a particular cultural event, while others cannot be sold due to the lack of excise duty on alcoholic beverages. This is one of the biggest problems that apply to products included in the list, although they are present on it, they cannot be purchased, and therefore their promotion is virtually impossible.

Fig. 2. Western Pomerania routes of traditional products, all sections on the map of the Western Pomerania Voivodship

Source: [2]

Key:

1 – „Szczecin Trail of Traditional Products”; 2 – Traditional Products Trail „Wolin – Rusinowo”; 3 – Traditional Products Trail „Czaplinek – Gwda Wielka”; 4 – Traditional Products Trail „Belczna – Radziszewo”; 5 – Traditional Products Trail „Szwecja – Dolice”; 6 – Traditional Products Trail „Nieborowo – Klepicz”

Creating a "Western Pomerania Traditional Products Trail" would increase the interest of residents of the Western Pomerania Voivodship in traditional food and tourists visiting this region. Culinary tourism could become an important tourist product from the point of view of the region's economy, not only in the coastal zone. Currently, traditional products of the Voivodship are not very popular, although interest is constantly growing. This is probably due to the small involvement of producers in the distribution of their products. The scope and forms of promotion of traditional products can be assessed negatively. Therefore, a good solution would be to create at the voivodship level an institution that would deal with the promotion of traditional food on the regional market, and in the longer term, both domestic and foreign. Going beyond the borders of the province is important because West Pomeranian is located peripherally in relation to the center of the country, and at the same time neighbors Germany's Mecklenburg, whose citizens are historically and culturally connected with the region, and Szczecin itself is the nearest large city. Traditional products with the right use can act as a tourist product that will attract more tourists, while increasing their knowledge of the region. However, traditional food should be better visible in the development strategy of the Western Pomerania Voivodship, because you do not buy even the best things if you do not know about them.

Literature:

1. Czapiewska G. 2017. Znaczenie produktów regionalnych i tradycyjnych dla rozwoju obszarów wiejskich oraz kształtowania wizerunku regionu pomorskiego (The importance of regional and traditional products for the development of rural areas and shaping the image of the Pomeranian region). *Ślupskie prace geograficzne*, Ślupsk.
2. Czapska O. 2019. Rola produktów tradycyjnych w promocji województwa zachodniopomorskiego (The role of traditional products in the promotion of the West Pomeranian Voivodship). *Uniwersytet Szczeciński, Szczecin (maszynopis)*.
3. Tomczak J. 2013. Szlak kulinarny jako przykład szlaku tematycznego (The culinary trail as an example of the thematic trail). *Uniwersytet Warszawski*.
4. Sieczko A. 2014. Produkty regionalne i tradycyjne w promocji regionów (Regional and traditional products in the promotion of regions). *Turystyka i Rozwój Regionalny*.

*I.A. Арсененко, I.A. Донець, О.З. Байтеряков, А.О. Курдельчук
Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького,
irina_arsenenro@ukr.net*

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ФЕСТИВАЛЬНОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ

Сьогодні незаперечно те, що для розвитку культурного надбання в Україні необхідним є активізація мистецького життя в тому числі за умови розвитку туристичної діяльності і перш за все фестивального туризму. Організація і проведення в Україні як міжнародних так і національних

фестивалів мають також і вагоме значення для збереження культурної спадщини українського народу. Саме вони є найважливішими чинниками становлення України в світі як держави з високорозвиненою культурою, традиційним і сучасним мистецтвом. За роки незалежності ці фестивалі стали візитними картками нашої країни у світі і суттєвим чинником залучення потоків іноземних туристів і екскурсантів.

Багато міст України проводять тематичні фестивалі та свята, які є «візитною картою» міст і її регіонів. При цьому важливо відзначити, що значна частина фестивалів, які проводяться в Україні мають сталий розвиток.

Політична нестабільність і кризові явища в економіці країни протягом останніх років негативно позначилися на можливості проведення деяких фестивалів, що змушує перенесення часу або місць їх проведення. Це суттєво знижує якісний рівень проведення культурно-мистецьких заходів, їх фінансове та матеріальне забезпечення.

Необхідно зазначити про відсутність в Україні єдиного функціонального центру розвитку фестивального туризму, який би виконував координаційну діяльність всього фестивального руху країни. Так, наприклад одночасно в регіоні може проходити від 3 до 5 етнічних фестивалів або рок-фестивалів, а в іншому жодного. Також, на проведення фестивальних заходів у різних регіонах України впливає сезонність, майже 60 % фестивалів різного тематичного спрямування проводяться влітку або на початку осені, на які звичайному туристові не можливо потрапити одночасно.

Важливою проблемою розвитку фестивального туризму в Україні є недосконалий стан розвитку туристичної інфраструктури, оскільки у певній кількості населених пунктів, в яких проходять тематичні фестивалі, може не вистачити закладів для розміщення відвідувачів (сільська місцевість), напруги в електромережі для виконання сучасних технічних вимог, місць для паркування транспортних засобів, послуг мережі зв'язку, банкоматів та ін. Всі ці важливі питання потребують їх вирішення на державному рівні. В Україні як на державному, так і регіональному рівнях необхідно прискореними темпами розвивати фестивальний туризм, оскільки це буде сприяти: розширенню культурних контактів з різними країнами для «знайомства культур»; подальшому економічному розвитку регіонів у межах яких проходять свята або інша подія.

На наш погляд, ще одним із важливих чинників, який би позитивно вплинув на подальший розвиток як фестивального туризму, так і інших видів туристичної діяльності в Україні необхідно створення календаря туристичних подій на державному рівні.

Сьогодні ми можемо констатувати, що на державному рівні відсутня належна підтримка для розвитку фестивального туризму, не розроблено загальні маркетингові заходи для просування українського фестивального туризму на світовий туристичний ринок, що обмежує їх відвідування широкою спільнотою і недостатньо використовується у туристичній діяльності. Організація та проведення фестивалів залежить від матеріальної та фінансової забезпеченості регіонів України, креативності їх організаторів.

Отже, для розвитку економіки та господарського комплексу регіонів України фестивальний туризм виконує важливе значення тому що сприяє:

- зміцненню взаєморозуміння, культурного обміну, міжнародній дружбі і співпраці;
- збагаченню та розвитку мистецтва, здійсненню бажання демонструвати його широким верствам суспільства;
- відновленню багатим традиціям пласту культурної спадщини;
- збільшенню доходів місцевого населення;
- створенню нових робочих місць;
- розвитку галузей господарства, орієнтованих на виробництво туристичних послуг;
- розвитку виробничої і соціальної інфраструктури в місцях проведення фестивалів;
- створенню позитивного іміджу та здійсненню туристичної промоції регіону чи країни;
- збільшенню валютних надходжень до бюджетів регіонів чи країни загалом.

Тому вдосконалення будь-якої з цих складових створить позитивний ефект для збільшення кількості відвідувачів до регіонів проведення фестивальних заходів. Постійне збільшення частки фестивального туризму в структурі індустрії національного та міжнародного туризму, саме його розвиток необхідно визначити як першочергові завдання загальнодержавного плану для подальшого розвитку туристичної галузі в Україні.

*І.А. Арсененко, Л.М. Донченко, Г.О. Тарасова, В.О. Боровик
Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького,
irina_arsenenro@ukr.net*

ФУНКЦІОНАЛЬНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ КУОРТУ «БЕРДЯНСЬК»

За тим, яке значення надається суспільством відновленню фізичних сил, а також всебічному розвитку людини, можна судити про стан його розвитку. Одним з важливих показників рівня розвитку суспільства є туристична діяльність.

Сьогодні в Україні відбуваються конструктивні перетворення, у світлі яких саме людині приділяється більше уваги, і як наслідок цього задоволенню її туристичних потреб. Найбільш оптимальні місця для організації туристичної діяльності, відпочинку та оздоровленню людини формуються і концентруються у теплих мальовничих районах на узбережжі морів. До таких туристичних місць належить кліматичний і бальнеогрязьовий курорт «Бердянськ», розташований в межах Запорізької області на узбережжі Азовського моря, в східній частині Бердянської затоки. Перша грязелікарня в Бердянську з'явилася в 1902 році. Цей рік вважають офіційною датою заснування курорту. У 2005 р. президент України Кучма Л. підписав Закон України «Про оголошення природних територій міста